

Til Folketingets socialudvalg

Taastrup, 18. juni 2014
SO/HJM/jsk

Notat som opfølgning på foretrædet for Folketingets socialudvalg

Fattigdomsproblemer for førtidspensionister, som overgår til folkepension

Dansk Handicap Forbund repræsenterer mennesker med bevægelseshandicap. En af vores vigtigste funktioner er at fungere som talerør for vores medlemmer, som oplever udfordringer af den ene eller den anden art.

Det er også vores ærinde i dag.

Vi har igennem længere tid fået henvendelser fra medlemmer, som er dybt bekymret, fordi de ved overgang til folkepension, havner i en meget presset økonomisk situation, som i vores optik nærmer sig et decideret fattigdomsproblem. Vi har set eksempler på rådighedsbeløb på få tusinde kroner og endda eksempler på budgetter, som går i minus.¹

Vi vil først afgrænse, hvem vi præcist taler om:

Der er en gruppe **mennesker, som på grund af deres funktionsnedsættelse har været på førtidspension hele deres liv**. Denne gruppe er af flere årsager hårdt ramt:

- Gruppen har ikke en supplerende arbejdsmarkedspension.
- Den supplerende pensionsordning for førtidspensionister har ikke fået effekt for denne gruppe, idet den først er indført 1. januar 2003.
- Gruppen har betydelige merudgifter ved den daglige livsførelse – udgifter, som er en følge af deres funktionsnedsættelse. På markant vis

¹ Illustration: Særkørsel fra Danmarks Statistik viser, at såfremt vi ser på de mennesker, som gik fra førtidspension til folkepension, så har 91 % af de, som blev førtidspensioneret, da de var imellem 18 og 25 år, en supplerende indtægt på mindre end 20.000 kroner om året. Det indikerer, at mange personer i denne gruppe potentielt har de samme problemer. Til sammenligning er det blandt den øvrige befolkning i dag kun 18 %, som har så lille en supplerende indtægt.

adskiller denne gruppe sig derfor fra andre ældre, som alene har folkepensionen at leve for.

Er det et reelt problem?

Da vi havde fået flere henvendelser fra enkeltpersoner, som er berørt af problemet, så foretog vi en rundspørge til vores 49 lokalafdelinger. Resultatet var tydeligt – 37 ud af 49 lokalafdelinger kendte til eller havde hørt om problemet blandt deres medlemmer.

Næste fase bestod i, at finde eksempler på, hvordan den økonomiske virkelighed ser ud for disse mennesker. En række personer har tilkendegivet, at de gerne ville dele deres pressede budgetter med os. I dag har vi på den baggrund medbragt tre eksempler.

Alle tre er borgere, som har været på førtidspension hele deres liv, som ikke har en supplerende arbejdsmarkedspension og som har handicaprelaterede merudgifter ved den daglige livsførelse. Vi fremsender sammen med dette notat de anonymiserede budgetter.

Tre budgeteksempler

Borger 1) Rådighedsbeløb: - 2.485 kroner pr. måned

Borger 1 er en kvinde, som har været på førtidspension hele sit liv og bor i en andelsbolig. Borger er aktiv inden for handicapverdenen, og hjælper andre og deltager i møder i hele landet. Borger er afhængig af sin handicapbil for at kunne transportere sig rundt.

Den aktuelle situation er, at borger efter overgang til folkepension vil have et budget, som går i minus med et rådighedsbeløb på **- 2.485 kroner**. På grund af sin funktionsnedsættelse, har hun ikke en arbejdsmarkedspension og det har ikke været muligt at spare op ved siden af førtidspensionen.

For at modvirke den uholdbare situation vil hun nu forsøge at sælge den bolig, hun er meget glad for. Formålet med at forsøge et salg er at søge en lejebolig, hvor det er muligt at få boligstøtte. Lykkes det at sælge boligen og få en lejebolig, så vil budgettet bringes nærmere et lille plus (naturligvis afhængigt af den fremtidige husleje). Handicapbilen kan hun ikke afhænde, da den er hendes eneste mulighed for at bevæge sig rundt til hendes forskellige aktiviteter og medbringe de nødvendige hjælpemidler.

Borger 2) Rådighedsbeløb: 259 kroner pr. måned

Borger 2 er en kvinde, som ligeledes har været på folkepension hele livet. Hun har været i beskæftigelse på særlige vilkår på forskellige arbejdspladser og har

derfor en minimal arbejdsmarkedspension – kombineret med lidt indtægt fra ATP. Hun er ligesom borger 1 afhængig af handicapbil for at kunne fortsætte et aktivt liv uden for hjemmet. Hendes budget vil efter overgang til folkepension til vinter udgøre et rådighedsbeløb på 259 kroner om måneden.

Situationen er fastlåst, idet hun sidder i en ejerbolig, hvor et salg vil betyde et tab på omkring 200.000 kroner, en gæld, som hun ikke vil kunne afdrage på. Altså er hun fastlåst i sin situation og eneste mulighed er at afhænde hendes handicapbil. Det ville betyde en afhændelse af et kompenserende hjælpemiddel, som er afgørende for, at hun kan leve et aktivt liv. Forestiller vi os et øjeblik, at hun solgte sin bil, så ville konsekvensen være, at hun ville være bundet til hjemmet, for til gengæld at opnå et rådighedsbeløb på et par tusinde kroner.

Borger 3) Rådighedsbeløb: 1.619 kroner pr. måned

Borger 3 er en mand, som har været førtidspensioneret hele livet. Grundet funktionsnedsættelsens har han ikke en arbejdsmarkedspension og det har herudover ikke været muligt at spare op ved siden af pensionen. Også denne borger er i dag en aktiv person, som er dybt afhængig af handicapbil for at kunne bevæge sig rundt til de foreningsaktiviteter han deltager i. Hans rådighedsbeløb vil være 1.619 kroner pr måned – et rådighedsbeløb, som ikke rummer plads til nogen form for uforudsete udgifter.

Det handler om principper

Vi er nødt til at slå fast, at mennesker med handicap **ikke** kan sammenlignes med andre ældre.

For det første har mennesker med handicap, som har været på førtidspension hele livet, **ikke** haft **muligheden** for at spare op. Derfor er det forkert, at sammenligne dem med andre, som aktivt **har fravalgt** en opsparing.

- For det første har mennesker med handicap, som har været førtidspensioneret hele livet, **ikke** haft **muligheden** for at spare op. Derfor er det forkert, at sammenligne dem med andre, som aktivt **har fravalgt** en opsparing.
- For det andet har denne gruppe merudgifter, som er en følge af funktionsnedsættelsen. Det er merudgifter, som dækkes, mens man er på førtidspension, men som ikke længere dækkes, når man overgår til folkepension. I forhold til de ovenstående borgereksempler, så handler det primært om invaliditetsbeløbet, som er en **handicapkompenserende ydelse** og **ikke** en erstatning for tab af erhvervsevne.

- For det tredje tror vi, de fleste vil erklære sig enig i, at 1.000 – 2.000 kroner om måneden er et urimeligt lavt rådighedsbeløb, som bringer disse borgere ud i relativ fattigdom, hvor selv den mindste uforudsete udgift vil kunne vælte læsset.

Grundlæggende paradokser i denne problemstilling

- De handicappolitiske grundprincipper taler om, at man skal kompenseres for sin nedsatte funktionsevne, så man er stillet lige med andre borgere. Alligevel fratager man denne gruppe den handicapkompensation, som netop ville kunne stille dem lige med andre ældre. **Dette er et paradoks.**
- FN's handicapkonventions artikel 28 nævner eksplicit, at deltagerstaterne skal sikre mennesker med handicap en tilstrækkelig levestandard. Alligevel må vi konstatere, at der er borgere, som uforskyldt havner i en situation, hvor de må leve for få under 2.000 kroner om måneden. **Dette opfatter vi også som et paradoks.**

Løsningen?

- Indledningsvis vil vi spørge, om politikerne kan anerkende, at der er en gruppe ældre med handicap, som på grund af deres handicap er stillet være end andre, som "kun" er ældre?
- Dernæst vil vi meget gerne spørge, om politikerne er enige i, at vi bør arbejde på at ligestille disse to grupper?
- Vi vil også gerne spørge, om politikerne generelt finder det rimeligt, at handicapkompenserende ydelser som invaliditetsbeløbet og merudgiftsdækning efter servicelovens § 100 bortfalder, blot fordi man passerer folkepensionsalderen?
- Den mest korrekte løsning ville være, at man ud fra et ligestillings- og kompensationsargument og med støtte i FN's handicapkonvention beslutter, at handicapkompenserende ydelser som invaliditetsbeløbet og merudgiftsdækningen efter servicelovens § 100 generelt bør beholdes efter overgang til folkepension.
- En anden model er, at man ser på en overgangsordning, som knytter sig til den særligt hårdt ramte gruppe borgere, som på grund af deres funktionsnedsættelse er på den gamle pensionsordning og har været det helt fra de unge år.
- En løsning for denne gruppe kunne være, at lade dem bevare deres handicapkompenserende invaliditetsbeløb – for tiden 2.873 kroner –, som kunne kombineres med en aftrapningsordning (inspireret af

ældrechecken) for andre grupper, som er pensioneret senere i livet og derfor har en supplerende indtægt. Nogle borgere befinder sig allerede nu i denne situation. Derfor bør man endvidere lovgive med tilbagevirkende kraft.

Vi vil stærkt appellere til, at politikerne tager denne problemstilling alvorligt, da den har stor betydning for de personer, som rammes af de skitserede fattigdomsproblemer.

Afslutningsvis skal vi nævne, at vi står til rådighed, såfremt I har yderligere spørgsmål omkring denne problemstilling.

Susanne Olsen
landsformand

og

Hans J. Møller
medlem af socialpolitisk udvalg